

Voorzitter

kruisten over een aspect van de nieuwe Enquêtewet. Schutte verdedigde hier deze initiatiefwet, maar Van der Jagt tekende bezwaar aan tegen de opvatting dat de Koning niet als getuige zou kunnen optreden wegens "onschendbaarheid" en niet om de reden dat zulks "beneden de waardigheid van zijn Persoon" zou zijn, waarmee een onderschikking van de volksvertegenwoordiging geïmpliceerd werd, een opvatting die ontleend werd aan de negentiende-eeuwse staatsrechtgeleerde Buijs. Schutte bleek echter die stelling niet te delen.

Van der Jagt was ook zeer betrokken bij het wel en wee van de Eerste Kamer zelf. Zo heeft hij een plan voor de interne verbouwing van de Eerste Kamer gemaakt, dat binnenkort weer actueel kan worden. Bovenal was hij een gloedvol verdediger van karakter en bestaansrecht van de Eerste Kamer. Die betrokkenheid deed hem documentatie over de Eerste Kamer bewaren, maakte dat hij vele jaren penningmeester van de Vereniging van Oud-leden van de Eerste Kamer was – hij zou juist deze maand als zodanig terugtreden – en dat hij vorig jaar op de oud-ledendag genoot van de discussie over de positie van de Eerste Kamer. Ons past met dankbaarheid terug te zien op de inzet van Van der Jagt voor en zijn betrokkenheid bij onze volksvertegenwoordiging. Het moge zijn naasten tot troost strekken zulk een rijk getalenteerd en principieel mens in hun midden gehad te hebben.

(De aanwezigen nemen staande enkele ogenblikken stilte in acht.)

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

De **voorzitter**: Aangezien voor het voornemen tot verlenging van verdragen, de verschillende verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd en de algemene maatregelen van bestuur

die zijn voorgehangen en gedrukt onder de nrs. 26482, nr. 5, 27814 (R1688), 27815 (R1688), 27816 (R1690), 27817 (R1691), 27864 en 27877 de termijn is verstreken, stel ik vast dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van dit voornemen, deze verdragen en algemene maatregelen van bestuur geen behoefte bestaat.

Aan de orde is de behandeling van de wetsvoorstellen:

- **Goedkeuring van de op 21 juni 1999 te Luxemburg totstandgekomen Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen en wijziging van de Vreemdelingenwet (27491);**

- **Goedkeuring van het op 29 september 2000 te Brussel totstandgekomen Besluit betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen (Trb. 2000, 115) (27568);**

- **Wijziging van de wet op de rechterlijke organisatie, de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Douanewet en enige andere wetten, alsmede intrekking van de Tariefcommissiewet (vervanging van beroep bij de Tariefcommissie door beroep bij de douanekamer van het gerechtshof te Amsterdam en de instelling van beroep in cassatie in douanezaken) (27648);**

- **Wijziging van de Telecommunicatiewet en de Wet Onafhankelijke post- en telecommunicatieautoriteit ter uitvoering van verordening (EG) nr. 2887/2000 van het Europees Parlement en de Raad van de Unie van 18 december 2000 inzake ontbundelde toegang tot het aansluitnetwerk (PbEG L 336/4) (27695);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven van het Huis der Koningin (I) voor het jaar 2000 (slotwet) (27701);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Hoge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin (II) voor het jaar 2000 (slotwet) (27702);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvang-**

sten van het Ministerie van Algemene Zaken (III) voor het jaar 2000 (slotwet) (27703);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2000 (slotwet) (27704);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2000 (slotwet) (27705);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2000 (slotwet) (27706);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2000 (slotwet) (27707);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het provinciefonds voor het jaar 2000 (slotwet) (27708);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2000 (slotwet) (27709);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2000 (slotwet) (27710);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2000 (slotwet) (27711);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het gemeentefonds voor het jaar 2000 (slotwet) (27712);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2000 (slotwet) (27713);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2000 (slotwet) (27714);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2000 (slotwet) (27715);**

Voorzitter

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Infrastructuurfonds voor het jaar 2000 (slotwet) (27716);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2000 (slotwet) (27717);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2000 (slotwet) (27718);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 2000 (slotwet) (27719);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 2000 (slotwet) (27721);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2000 (slotwet) (27722);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Spaarfonds AOW voor het jaar 2000 (slotwet) (27723);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2000 (slotwet) (27724);**

- **Wijziging van de Abw in verband met het vrijlaten van de individuele uitkeringen in het kader van de tegoeden Tweede Wereldoorlog, alsmede wijziging van de Abw, de IOAW, de IOAZ en de WIK in verband met een aantal andere technische aanpassingen (27770);**

- **Wijziging van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer en de Wet schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement inzake tegemoetkoming in voor eigen rekening blijvende ziektekosten (27773);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2001 (wijziging samenhan-**

gende met de Voorjaarsnota) (27776);

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2001 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (27777);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 2001 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (27778);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 2001 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (27780);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Justitie (VI) voor het jaar 2001 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (27782).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de notitie inzake artikel 91, derde lid, van de Grondwet (27484, R1669, nr. 237c).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Van de Beeten** (CDA): Mijnheer de voorzitter. "De politiek gaat nergens meer over", zo zegt de heer Wiegel in een interview met Elsevier. Veel commentatoren zeggen dat de laatste tijd ook. Ik kan mij daar wel iets bij voorstellen. Toen ik onlangs de Volkskrant opsloeg nadat de heer Kok zijn vertrek had aangekondigd en deze de heer Melkert had genomineerd als zijn opvolger, viel mij op dat in het desbetreffende artikel op de voorpagina van genoemde krant vooral de vragen aan de orde kwamen of de heer Melkert saai was, of hij geliefd was bij vrouwen en of hij de coquilles Saint-Jacques bereidde met basilicum of niet. Vragen die wellicht minder interessant lijken voor de koers van een grote regeringspartij dan het

verkiezingsprogram. Ik heb begrepen dat het ontwerpprogram wat dat betreft wat meer belooft. Wij kunnen in ieder geval wel vaststellen dat in de jaren tachtig het in de politiek allemaal wat heftiger toeling. Wij voerden toen onder andere een debat over de kruisraketten. Een debat waarin het toenmalige Tweede-Kamerlid van de PvdA, de heer De Vries, de stelling verdedigde dat het verdrag met de Verenigde Staten over de plaatsing van die kruisraketten zou moeten worden onderworpen aan een procedure in de zin van lid 3 van artikel 91 van de Grondwet, namelijk dat daarvoor een meerderheid van tweederde nodig zou zijn. Nu wil het toeval, dat ik destijds als lid van de commissie buitenland van het CDA in NRC een vlammend betoog heb gehouden tegen die stelling. Toen ik dat onlangs herlas, viel mij op dat ik het toenmalige Tweede-Kamerlid van de PvdA, de heer De Vries, toch wel wat erg hard gevallen was. Eigenlijk kwam het erop neer, dat ik hem constitutioneel opportunisme verweet en zelfs kwader trouw. Ik maak van deze gelegenheid graag gebruik om alsnog, zij het zestien jaar na dato, hem daarvoor mijn excuses aan te bieden. Het zal met de heftigheid van de debatten destijds te maken hebben gehad.

Minister **De Vries**: Datgene waarvoor u uw excuses aanbiedt, is mij indertijd niet opgevallen.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Het was mij ook opgevallen dat u er nooit op gereageerd hebt. Dat kan met de kracht van de argumentatie van doen hebben gehad.

Aan deze Eerste Kamer is de belangrijke taak toebedacht constitutionele zorgvuldigheid te bewaken. Dat is ook het thema waarover wij het vandaag zullen hebben. Ik laat het graag aan collega Jurgens over om ten aanzien van artikel 91, lid 3, van de Grondwet de minister met de opvattingen die hij destijds als Kamerlid had, te confronteren. Ik wil nog wel een enkele vraag stellen naar aanleiding van de voorbeelden uit het verleden wat de toepassing van artikel 91, lid 3, Grondwet betreft. Wij hebben nu een toepassing gezien bij de behandeling van het Statuut. In het verleden hebben zich voorbeelden aangediend in de vorm van de discussie over de Europese Defensie